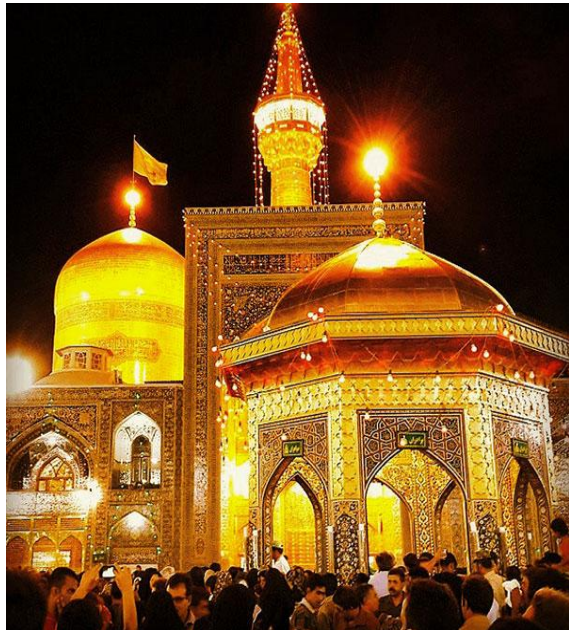

بسم الله الرحمن الرحيم

گویی چیزی از آن نمی داند و حرف های نادرست ایشان را گوش می داد و گاه با آن که می دانست دروغ می گویند ولی به همان ظاهر کلام ایشان بسنده می کرد به طوری که ایشان را به تحقیر و استهزاء و تمسخر «اذن» می گفتند. انسان مومن باید این خصلت و سیره نبوی را اتخاذ کند و با مردم مدارا کند و سختی نرزد. امام رضا(علیه السلام) می فرماید: **لا یكون المومن مومنا حتی تكون فیه ثلاث خصال؛ سنه من ربه و سنته من نبیه و سنه من ولیه فاما السنه من ربه فکتمان سره؛ و اما السنه من نبیه فمداراه الناس؛ و اما السنه من ولیه فالصبر فی البساء و الضراء؛ مومن، مؤمن واقعی نیست، مگر آن که سه خصلت در او باشد: سنتی از پروردگارش و سنتی از پیامبرش و سنتی از امامش؛ اما سنت پروردگارش، پوشاندن راز خود است؛ و اما سنت پیغمبرش، مدارا و نرم رفتاری با مردم است؛ و اما سنت امامش، پس صبر کردن در زمان تنگدستی و پریشان حالی است.**

منابع:

- بحارالانوار، ج ۷۸، صص ۳۴۸، ۳۳۹، ۳۵۶، ۱۵۲، ۳۴۷

- تحف العقول، صص ۴۴۶، ۴۵۰، ۴۴۵، ۴۴۸، ۴۴۲

- اصول کافی، ج ۳، ص ۲۶۸، ۳۳۹

- سایت <https://hawzah.net>

معاونت پژوهشی

حوزه علمیه حضرت ولیعصر (عج)

شهرستان گرمی

۴- رفع مشکلات مردم:

انسان تا می تواند می بایست در کمک به خلق خدا بکوشد. کمک به انسان ها به طور اولویت باید در دستور قرار گیرد و اگر کسی این گونه عمل نکرد باید او را از دایره انسانیت به دور دانست؛ چه رسد که او را انسانی اخلاقی دانست. خلق الهی انسان اقتضاء می کند که در مقام خلافت الهی در رفع مشکلات دیگران بکوشد. اگر انسان بتواند در حد مقدورش از دیگران مشکلی را حل کند به همان میزان ارزش و اعتبار خود را افزوده است. البته آثار این گونه اعمال تنها محصور به دنیا نیست بلکه همان گونه که در دنیا موجبات رضایت خاطر خود را فراهم می آورد و انسانیت خود را بروز می دهد، زمینه اندوه زدایی اخروی خود را نیز فراهم می آورد؛ یعنی زمانی که همه در قیامت از هول و هراس آن در اندوه هستند خداوند گشایشی در گره های قیامتی او می گشاید و دلش را شاد می گرداند. امام رضا(علیه السلام) می فرماید: **من فرج عن مومن فرج الله عن قلبه يوم القیمه؛ هر کس اندوه و مشکلی را از مومنی برطرف نماید خداوند در روز قیامت اندوه را از قلبش برطرف سازد.**

۵- مدارا با مردم:

مودت با مومنان و مدارا با مردم از خصلت های نیک اسلامی انسانی است. انسان ها در موقعیت های گوناگون شاید رفتارهای نادرستی داشته باشند و اشتباهاتی بکنند. از این رو می بایست با مردم کنار آمد و سخت گیری نکرد. این که بخواهیم نسبت به مردم سخت گیری کنیم و مته روی خشخاش بگذاریم و گیر بدهیم کاری ضد اخلاقی انجام داده ایم. سنت و سیره عملی پیامبر(صلی الله علیه و آله و سلم) این گونه بود که حتی نسبت به منافقان و دشمنان و مخالفان خود کوتاه می آمد و با آنان مدارا می کرد.

شاخص های مکتب اخلاقی

امام رضا (علیه السلام)

بی گمان نمی توان همه آموزه های اخلاقی مکتب رضوی(علیه السلام) را در این مقام بیان نمود ولی آب دریا اگر نتواند کشید هم به قدر تشنگی باید چشید. تدوق و چشیدن شهد شیرین از گلبرگ های کلام و سخنان حضرت امام رضا(علیه السلام) خود می تواند ما را در رسیدن به مکتب اخلاقی ایشان و تخلق به خلق رضوی(علیه السلام) یاری رساند. از همین رو، در این جا به گوشه ای از شهد شیرین و انگبین شفا بخش سخنان ایشان تمسک و توسل می جوئیم تا دردهای فراق را بدان شهد شیرین سخن ایشان درمان کنیم.

آموزه هایی از مکتب اخلاقی رضوی

1- دوستی اهل بیت(علیهم السلام) در سایه عمل

صالح:

محبت در حقیقت ایجاد علقه و پیوند باعمل است. انسان اگر بخواهد محبت خوش را به دیگری بیان کند می بایست خود را همانند محبوب سازد و صفات او را تخلق نماید و از هر چه که او بیزار است دوری ورزد و هر صفت و کار خوب از منظر محبوب را به جا آورد

از همین روست که تخلق به اخلاقی الهی محبوبیت و تقرب به خدا را موجب می شود. بنابراین، مدعی دروغین خواهد بود کسی که مدعی محبت محبوبی است و در عمل برخلاف رضا و خشنودی او رفتار می کند. اگر کسی واقعا مدعی محبت محبوبی است و در عمل برخلاف رضا و خشنودی او رفتار می کند. اگر کسی واقعا مدعی محبت اهل بیت(ع) است چگونه می تواند رفتار ضد اخلاقی خود را توجیه کند و آن چه را موجب ناخشنودی آنان است، به جا آورد؟ امام رضا(ع) در بیان حقیقت محبت به این نکته اشاره می کند و کسانی که مدعی محبت هستند ولی خلاف محبوب عمل می کنند، نادرست و غلط می داند و می فرماید: **لا تدعوا العمل الصالح و الاجتهاد فی العباده اتکالا علی حب آل محمد علیهم السلام و لا تدعو حب آل محمد علیهم السلام لامرهم اتکالا علی العباده فانه لا یقبل احدهما دون الاخر؛** مبدا اعمال نیک را به اتکای دوستی آل محمد علیهم السلام رها کنید و مبدا دوستی آل محمد علیهم السلام را به اتکای اعمال صالح از دست بدهید؛ زیرا هیچ کدام از این دو، به تنهایی پذیرفته نمی شود.

۲- خیرجویی از خوش خلقی:

چنان که گفته شد اخلاق معیار سنجش در دنیا و آخرت است. اگر کسی اخلاق نداشته باشد، چیزی ندارد. از همین رو امام رضا(علیه السلام) می فرماید: پنج صفت است که در هر کس نباشد امید چیزی از دنیا و آخرت به او نداشته باشید:

- ۱- کسی که در نهادش اعتماد نبینی
- ۲- کسی که در سرشتش کرم نیایی
- ۳- کسی که در آفرینشش استواری نبینی
- ۴- کسی که در نفسش نجابت نیایی
- ۵- کسی که از خدایش ترسناک نباشد.

۳- رفتار مناسب:

امام رضا(علیه السلام) با توجه به موقعیت افراد و اشخاص و نیز جایگاه هر کسی خواهان رفتار مناسب با اوست. بنابراین، نباید در رفتارهای خودمان همیشه یک گونه عمل کنیم. در آموزه های قرآنی آمده است که نسبت به مومنان نرم و دشمنان سخت باشیم بنابراین، بر اساس مناسبت حکم و موضوع باید عمل کرد و رفتار مناسبی را در شرایط متفاوت و نسبت به افراد مختلف باید در پیش گرفت. به عنوان نمونه تواضع در برابر متکبر موجب می شود تا او گستاخ شود، بلکه باید با او همانندش عمل کرد تا از تکبر دست بردارد. پس شناخت موقعیتهای و درک آن ها برای اتخاذ مواضع مناسب و رفتار مفید و سازنده بسیار اساسی است. اصولا حکیم و خردمند کسی است که موقعیت زمانی و مکانی را بشناسد و بر اساس آن رفتار مناسبی را در پیش گیرد. از همین روست که گفته اند: هر سخن جایی و هر نکته مقامی دارد. امام رضا(علیه السلام) می فرماید: **اصحاب السلطان بالحدز و الصدیق بالتواضع و العدو بالتحرز و العامه بالبشر،** با سلطان و زمامدار با احتیاط همراهی کن، و با دوست با تواضع و فروتنی، و با دشمن در پناه حرز، و با مردم با روی خوش رفتار کن.